

OSALUSE VALITSEMISE ARUANDED

Loomsete Jäätmete Käitlemise AS (LJK AS) üldaruanne

Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas oli aruandeaasta lõpu seisuga Loomsete Jäätmete Käitlemise AS, riigi osalusega 100%. Aktsiakapitali suurus oli 403 000 krooni. LJK AS asutati 2001. aastal.

LJK AS panustab Põllumajandusministeeriumi valitsemisala arengukava „Toiduohutus, taimetervis ning loomade heaolu ja tervishoid“ tegevusvaldkonna visiooni „Terve inimene, terve ja kaitstud loom, ohutum keskkond“ elluviimisse. Nii olemasolevate kui võimalike ohtlike nakkushaiguste levikul ning elukeskkonna halvenemisel on otsene negatiivne mõju nii Eesti elanikkonna elu ja tervisele, looduskeskkonnale kui ka majanduskeskkonnale. Erinevate haiguste ja taudidega nakatumisi aitab ära hoida ka LJK AS.

LJK AS tegevuse kaudu riigi äriühinguna tagatakse Euroopa ühenduse õigusaktide täitmine ja teenuste ühetaoline kättesaadavus põllumajandustootjatele ning toiduainetööstusele, samuti lihtne jälgitavus veterinaarametkonnale ning riiklike eraldiste otstarbekas kasutamine tootjate kulude osalisel hüvitamisel.

Loomsete Jäätmete Käitlemise AS-i 2009. a aruanne

Hinnang äriühingu majandustegevusele eelnenud majandusaastal:

Loomsete Jäätmete Käitlemise AS 2009. aasta majandustulemusi võib pidada heaks. Aruandeaastal osutas ettevõtte 1., 2., ja 3. kategooria loomsete jäätmete kahjutustamise teenuseid 933-le teenuse ostjale 32,3 mln krooni eest, millest 11,5 mln krooni eest osutati teenuseid lihatööstustele ja muudele jäätmevaldajatele, 20,8 mln krooni eest põllumajandustootjatele, millest 10 mln krooni tasuti põllumajandustootjate poolt ning 10,8 mln krooni tasus Eesti Vabariik sihtfinantseerimise teel.

Aruandeaastal kahjutustati loomsete jäätmete käitlemise tehases 9401,6 tonni loomseid jäätmeid, millest 5713,9 tonni moodustasid hukkunud põllumajandusloomad ning 3687,7 tonni lihatööstuste ja muude jäätmevaldajate loomsed kõrvalsaadused.

Peamised suhtarvud majandusaasta kohta ja nende arvutamise meetodika

	2009	2008
Käibe kasv/kahanemine (%)	-14,1	10,3
Puhasrentaablus (%)	20,4	21,8
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades)	2,2	1,6
ROA (%)	8,8	10,1
ROE (%)	29,2	51,4

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

Käibe kasv (%)=(müügitulu koos sihtfinantseerimise teel osutatud teenuse tuluga 2009 – müügitulu koos sihtfinantseerimise teel osutatud teenuse tuluga 2008)/müügitulu koos sihtfinantseerimise teel osutatud teenuse tuluga 2008*100

Puhasrentaablus (%)=puhaskasum/müügitulu koos sihtfinantseerimise teel osutatud teenuse tuluga*100

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades)=käibevara/lühiajalised kohustused (ei sisalda varade sihtfinantseerimise lühiajalist osa)

ROA (%)=puhaskasum/varad kokku*100

ROE (%)=puhaskasum/omakapital kokku*100

Ettevõtte on hoidnud tehase seadmed töökorras ja pööranud erilist rõhku õhupuhtuse tagamisele ning reovee bioloogilise puhasti puhastusefektiivsuse suurendamisele. Keskkonnakaitseks kulud aruandeaastal olid ligikaudu 1,8 mln krooni.

Aruandeaastal investeeriti materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse kokku 2,6 mln krooni. Suuremateks investeeringuteks olid tigutranspordööri ost (0,9 mln krooni), reoveepuhasti rekonstrueerimise projekti muudatuste sisseviimine (0,2 mln krooni), laohoone rekonstrueerimine (0,7 mln krooni) ning purustaja ost ja paigaldamine (0,5 mln krooni),

2010 aastal on planeeritud tehase tehnoloogilisse paremustamisse ja seadmepargi täiustamisse investeerida 1,8 mln krooni.

2010 aastal on planeeritud alustada tehase reoveepuhasti rekonstrueerimist. Projekti kogumaksumuseks kujuneb ligikaudu 30 mln krooni, millest 15 mln krooni finantseerimise osas on saavutatud kokkulepe Keskkonnainvesteeringute Keskusega. 15 mln krooni tasub ettevõtte omafinantseeringu teel alljärgnevalt:

2010 aastal 7,5 mln krooni;

2011 aastal 3,5 mln krooni;

2012 aastal 4,0 mln krooni.

Eelnenud majandusaastaks seatud tegevus- ja finantseesmärkide saavutamise analüüs:

Ettevõtte 2009 aastaks püstitatud tähtsamad eesmärkide elluviimine:

1. Reovee puhastusseadmete rekonstrueerimise projekt on jõudnud sellisesse staadiumisse, kus ehitaja on riigihankega valitud, kaasrahastaja KIKi näol on kaasrahastamise otsuse teinud ja peatselt on võimalik alustada rekonstrueerimisega.
2. Valminud on ettevõttele kuuluvate kinnistute detailplaneering, mis võimaldab peatselt alustada reoveepuhasti rekonstrueerimisega.
3. Ettevõtte efektiivsemaks majandamiseks võimalike jäätmete alternatiivse käitlemise võimalusi on mitmeti uuritud Tallinna Tehnikaülikooli, Tartu Maailikooli, Nordic Energy Group OÜ jt poolt. Segavaks asjaoluks on erinevate ametkondade ja erinevate ametnike erinevad tõlgendused tehase väljundite – liha-kondijahu ja tehnilise rasva kohta, kas tegemist on toodetega või jäätmetega. Ettevõtte on seisukohal, et tehases käideldud loomsetest kõrvalsaadustest saadakse töötlemise tulemusel tooted: liha-kondijahu ja tehniline (sulatatud) rasv, milliseid on võimalik kaubaks teha. Kui peale jääb aga seisukoht, et ettevõtte tootmise väljundiks on jäätmed, ei ole praktiliselt liha-kondijahu ja rasva võimalik müüa, vaid tuleb hoopiski teha täiendavaid kulutusi jäätmetest vabanemiseks.
4. Tehnoloogilist protsessi on täiustatud. Kasutusele on võetud uus toorme purustaja, milline võimaldab purustada ka külmunud toorainet ja kasutusele on

võetud uued, roostevabast materjalist ning täiendatud konstruktsiooniga tigu-transportöörid.

5. Ettevõtte tehnoloogilise protsessi jälgimise- ja valvesüsteemi on täiustatud. Keskjuhtimispuldist on võimalik kontrollida ja juhtida tehnoloogilist protsessi, kontrollida tegevusi tehases ning ettevõtte territooriumil.
6. Edukalt viidi läbi ettevõtte elektriga varustamise alajaamapoolse jaotla täiustamine ja töökindlamaks muutmise.

Võrreldes aktsiaseltsi tegelikke 2009. aasta finantstulemusi 2008. aasta osaluste valitsemise aruandes esitatud finantseesmärkidega jäi Loomsete Jäätmete Käitlemise ASi tulude prognoos täitmata 5% (sh müügitulu 10%) tingituna eelkõige majanduskriisi tingimustes Eestis tegutsevate lihatöötajate ja põllumajandustootjatest loomapidajate tegevuse lõppemisega või tootmise vähenemisega, puhaskasumi langust prognoosisime isegi kuni 81%, tegelik langus jäi siiski 20% tasemele. Kasum osutus prognoositust suuremaks kulude kokkuhoiu (kulude vähenemine võrreldes eelneva perioodiga 9%) ja osade sisseostetud kaupade ning teenuste odavnemise (gaas jm) tõttu.

2009.a hüvitas riik põllumajandustootjatele osaliselt vaid hukkunud mäletsejaliste põllumajandusloomade kokkuveo ja kahjutustamise kulud. Meie hinnangul on peamiselt sel põhjusel vähenenud tootjate poolt üleantavate hukkunud mittemäletsejaliste põllumajandusloomade kogus ligikaudu 500 tonni võrra.

2009. aasta 31. detsembri seisuga moodustas äriühingu omakapital 30% varade mahust, sihtfinantseerimise kohustust arvestamata on omakapitali osakaal 51% bilansimahust. Võrreldes eelneva perioodiga suurenes äriühingu omakapitali osakaal varade mahust 10%.

Laenukohustuste maht ulatus 2009. a 31. detsembri seisuga 19,9 mln kroonini, mis moodustab 44% bilansimahust, millest on välja arvestatud sihtfinantseerimise kohustus.

Kuni SEB Liisingult tehase väljaostmiseni 2014.a muutub omakapitali struktuur järgmiselt:

Aasta	Omakapitali osakaal (%)	Võõrkapitali osakaal (%)
2009	51	49
2010	60	40
2011	70	30
2012	80	20
2013	89	11
2014	100	0

Alates 2012.a seoses reoveepuhasti rekonstrueerimise lõpuleviimisega ja eesseisva tehase väljaostmisega, kavandab ühing täiendavate laenude võtmist uute projektide realiseerimiseks taastuenergia valdkonnas, järgides võimalusel Rahandusministeeriumi soovitatud kapitalistruktuuri optimaalusust (60/40).

Loomsete Jäätmete Käitlemise AS on 2009. aastal täitnud püstitatud ülesanded, kõik tehasesse transporditud kahjutustamisele kuuluvad loomsed jäätmed on ümber töödeldud. Tõrgeteta töötab äriühingu poolt käivitatud jäätmete kokkuveo logistiline

süsteem. Tulemuslikult on tegeletud loomsete jäätmete kahjutustamise tulemusena tekkiva kauba alternatiivsete kasutusvõimaluste otsimisega (eesmärgiks tulude suurendamine ja kulude vähendamine)

Äriühingu osa- või aktsiakapitalide suurenemine või vähenemine, selle viis ja suurus:

2009. aastal aktsiakapitali suurendamist ei toimunud.

Riigi osaluse säilitamise või võõrandamise otstarbekuse põhjendus:

Arvestuslikult tekib Eestis eri riskiastmega loomseid jäätmeid 10 500 tonni aastas. Riik on kohustatud tagama nende EL nõuetekohase kogumise ja kahjutustamise. Esimese kategooria loomsete jäätmete kahjutustamise tehas, mis vastab EL nõuetele on Eestis vaid Loomsete Jäätmete Käitlemise AS-il. Loomsete Jäätmete Käitlemise AS on riigi äriühing (100% aktsiatest kuulub riigile). Tehas rajati SEB Liisingu laenu arvelt ja tehnoloogia soetati PHARE projekti toel. Viimatinimetatud lepingu 5 aastane periood lõppes 2009. aastaga. Tehas on rajatud hoonestusõiguse alusel ja Loomsete Jäätmete Käitlemise AS opereerib seda kasutusvalduse alusel. Lepinguperioodi (10.a) lõpus ja lepingu täitmisel 2014. a läheb tehase omand üle Loomsete Jäätmete Käitlemise AS-le. Nimetatud lepingus ja sellele eelnenud hankes on algusest peale arvestatud, et operaatoriühing kuulub riigile, mis annab võlausaldajale ilma täiendavate tagatisteta kindlustunde, et leping täidetakse lõpuni. Sel põhjusel ei ole kuni 2014. a lõpuni otstarbekas asuda riigi osalust äriühingus võõrandama.

Euroopa riigid abistavad tootjaid, kattes nende hukkunud põllumajandusloomade kokkuveo ja kahjutustamise kulud. Riigiabi lubatud ülemmäärad on mäletsejaliste osas 100% kuludest ja mittemäletsejaliste osas 100% kokkuvedu kulust ja 75% kahjutustamise kulust. Alates 2009. aastast hüvitab Eesti 75 % ulatuses põllumajandustootjate hukkunud mäletsejaliste põllumajandusloomade kokkuveo ja kahjutustamise kulud. Pärast nimetatud muutust mittemäletsejaliste osas toimunud jäätmekoguse oluline vähenemine tähendab, et riigil oleks alates 2011. mõistlik taastada osaline abi ka nende hukkunud loomade puhul.

Omades aktsiaid ühingu, kes pakub teenuseid tootjatele, saab riik paremini kontrollida, et teenust osutatakse kvaliteetselt ja tegelikult õiglase hinna eest. Samuti saab riik niiviisi selge ülevaate kliendigrupist ja tekkivate jäätmete tegelikust kogusest. Suunates samas riigiabi tootjatele läbi ühingu hoitakse lisaks kokku selle administreerimise kulud. Nii avaldub positiivne mõju riigieelarvele. Kuivõrd ühing osutab teenuseid ka teistele jäätmevaldajatele, suurendab tema tegevus kokkuvõttes aktsiate, kui riigivara, väärtust. Lisaks eelnimetatule tegeleb Loomsete Jäätmete Käitlemise AS ka teiste riigiasutuste poolt turult kõrvaldatud loomse päritoluga kauba kahjutustamisega, mis annab täiendava kindlustunde, et selline kaup mingil kujul uuesti turule ei satu ning nii on tagatud toidu- ja söödaahela ohutus.